

SỬ DỤNG PHƯƠNG PHÁP DẠY HỌC TÍCH CỰC MÔN CHÍNH TRỊ HỌC Ở CÁC TRƯỜNG CAO ĐẲNG ĐẠI HỌC HIỆN NAY

Nguyễn Thị Phương Hoa¹

Tóm tắt. Đối mới phương pháp dạy học không phải là sự thay thế hoàn toàn phương pháp dạy học truyền thống mà phải dựa trên nền tảng phương pháp dạy học đó, tìm ra các phương pháp dạy học tích cực hơn áp dụng vào quá trình dạy học, thúc đẩy khả năng chủ động và sáng tạo của người học, tránh tình trạng thụ động phụ thuộc quá nhiều vào người dạy như hiện nay. Môn chính trị học là môn học trừu tượng, khô khan, cho nên cần có những phương pháp dạy học phù hợp để giúp sinh viên yêu thích môn học. Bài viết sẽ đề cập đến một số phương pháp dạy học phù hợp để giúp khơi dậy tính tích cực, chủ động của sinh viên khi học chính trị học.

Từ khóa: Phương pháp; Phương pháp dạy học tích cực; Giảng viên; sinh viên.

1. Đặt vấn đề

Tính tích cực học tập là tính tích cực của con người trong học tập, nó được biểu hiện ở sự khát khao hiểu biết, những cố gắng, nghị lực để vượt qua mọi khó khăn trở ngại nhằm chiếm lĩnh tri tuệ. Tính tích cực học tập chỉ có được khi xuất hiện một động cơ học tập đúng đắn. Động cơ học tập đúng đắn tạo nên hứng thú, say mê, tự giác học tập là cơ sở của việc học tập, bồi dưỡng và phát triển động cơ học tập. Có thể nhận thấy dấu hiệu tích cực học tập của người học đó là sự háng hái trả lời câu hỏi của giáo viên, bổ sung câu trả lời của bạn, thích phát triển ý kiến của mình trước vấn đề nêu ra hay nêu thắc mắc, đòi hỏi giải thích cặn kẽ những vấn đề chưa tường minh, chủ động vận dụng kiến thức kỹ năng đã học để nhận thức vấn đề mới, tập trung chú ý vào vấn đề đang học, kiên trì hoàn thành các bài tập, không nản trước những tình huống khó khăn. Đối với những môn học có tính trừu tượng hóa như các môn lý luận chính trị nói chung, môn chính trị học nói riêng thì việc làm cho sinh viên tiếp thu được bài đã là khó, việc làm cho sinh viên yêu thích môn học và học tập một cách tích cực lại càng khó khăn hơn. Cần tập trung vào một số giải pháp chính để đạt được mục đích đề ra.

2. Dạy học chú trọng rèn luyện phương pháp tự học

Trong xã hội hiện đại đang biến đổi nhanh với sự bùng nổ thông tin, khoa học kỹ thuật, công nghệ phát triển thì không thể nhốt nhét vào đầu sinh viên lượng kiến thức ngày càng tăng nhanh.

Ngày nhận bài: 14/10/2019. Ngày nhận đăng: 15/12/2019.

¹Khoa Khoa học chính trị - Trường Đại học Nội vụ Hà Nội;

e-mail: hoanp@gmail.com.

Phải quan tâm dạy học cho học sinh phương pháp. học tập ngay từ bậc tiểu học. Trong đó chú trọng rèn luyện phương pháp tự học thì kết quả học tập của sinh viên tăng lên rất nhiều. Chính vì vậy, tự học là đặc trưng quan trọng của dạy học tích cực. Có thể tự học ở lớp, ở nhà, từ nhiều kênh thông tin.

3. Chú trọng dạy học cá thể và dạy học hợp tác

Trong một lớp học trình độ kiến thức, tư duy của sinh viên không đồng nhất hoàn toàn phương pháp dạy học tích cực tích cực phải phân hoá về cường độ tiến độ hoàn thành nhiệm vụ học tập nếu áp dụng phương pháp tích cực ở trình độ cao thì mức độ phân hoá càng lớn. Tuy nhiên tri thức kỹ năng học sinh thu nhận được không phải chỉ duy nhất từ những hoạt động độc lập, cá nhân. Lớp học là môi trường giao tiếp thầy trò, trò thầy, tạo nên mối quan hệ học tập giữa các cá nhân trên con đường chiếm lĩnh nội dung học tập, các ý kiến cá nhân được bộc lộ, công nhận hay bác bỏ. Qua đó mà người học nâng lên trình độ mới. Cũng qua đó tính cách, năng lực của các thành viên được bộc lộ, uốn nắn, phát triển tình bạn, ý thức tổ chức, tinh thần tương trợ.

4. Dạy học chú trọng đánh giá của thầy và tự đánh giá của trò

Đánh giá là công việc quan trọng của dạy học. Thông qua đánh giá, người dạy xác định trình độ, kỹ năng, thái độ của người học. Cũng qua đó mà tự điều chỉnh hoạt động sự phạm của mình cho việc dạy học đạt hiệu quả. Dạy học tích cực là thiết kế, tổ chức, hướng dẫn các hoạt động để học sinh tự hoạt động độc lập, hợp tác thảo luận, các tương tác thầy trò diễn ra đa dạng, phong phú. Chính hoạt động đó đã tạo ra cho học sinh thói quen kiểm tra đánh giá bản thân và các bạn. Do vậy đồng thời với việc thầy đánh giá ở trò. Đây là yêu cầu tồn tại bắt buộc của dạy học tích cực.

5. Kết hợp nhiều phương pháp dạy học khác nhau trong quá trình truyền thụ tri thức đến với sinh viên

Tích cực tương tác với sinh viên bằng Phương pháp vấn đáp hay đàm thoại

Là phương pháp dạy học trên cơ sở tương tác giữa thầy trò thông qua hệ thống câu hỏi và trả lời tương ứng về một chủ đề nhất định do thầy trò đưa ra. Kết quả là thầy và trò đạt được mục đích của mình. Quá trình vận dụng gồm cả hình thức đàm thoại có chủ đích hay đàm thoại tự do. Tính tích cực của phương pháp này thể hiện trước hết ở người dạy chủ đạo thiết kế, tổ chức hướng dẫn cuộc vấn đáp thông qua hệ thống câu hỏi, câu trả lời (nếu học sinh hỏi) và nhận xét, kết luận phía người học, chủ động vận dụng kiến thức, kỹ năng đã có thể trả lời, nêu câu hỏi thông qua trao đổi mà tiếp thu kiến thức, kỹ năng mới.

Phương pháp đặt và giải quyết vấn đề hay nêu vấn đề

Là phương pháp dạy học trong đó giáo viên tạo ra tình huống có vấn đề điều khiển học sinh phát hiện ra vấn đề, tự giác, tích cực hoạt động giải quyết vấn đề, thông qua đó lĩnh hội tri thức, phát triển kỹ năng tùy theo bài học, đối tượng người học, hoàn cảnh dạy học cụ thể có thể vận dụng các mức trình độ đặt và giải quyết vấn đề.

Mức 1: Giảng viên nêu vấn đề và cách giải quyết, sinh viên giải quyết vấn đề theo hướng dẫn. Giảng viên đánh giá kết quả làm việc của sinh viên.

Mức 2: Giảng viên nêu vấn đề, gợi ý cách giải quyết, sinh viên giải quyết vấn đề có sự trợ giúp của giảng viên. Giảng viên và sinh viên cùng đánh giá kết quả.

Mức 3: Giảng viên cung cấp thông tin tạo tình huống có vấn đề. Sinh viên phát hiện vấn đề, đề xuất các giả thuyết và lựa chọn hướng giải quyết sinh viên tự giải quyết vấn đề. Giảng viên và sinh viên cùng đánh giá.

Mức 4: Sinh viên tự phát hiện vấn đề trong hoàn cảnh của mình hay của cộng đồng, tìm hướng và tự giải quyết vấn đề. Sinh viên tự đánh giá chất lượng hiệu quả, có ý kiến bổ sung của giáo viên trước khi kết thúc.

Trong dạy học theo phương pháp đặt và giải quyết vấn đề, Sinh viên vừa chủ động nắm lấy trí thức, kỹ năng vừa nắm được cả phương pháp làm ra trí thức, kỹ năng đó.

Hơn nữa, sinh viên được rèn luyện kỹ năng phát triển và giải quyết vấn đề, một phẩm chất hết sức cần thiết của mỗi cá nhân trong nền kinh tế thị trường đang hội nhập quyết liệt kinh tế quốc tế.

Phương pháp hoạt động nhóm (nhóm nhỏ)

Là phương pháp trong đó lớp học dựa chia thành những nhóm nhỏ, các thành viên trong lớp đều được làm việc, thảo luận về một chủ đề cụ thể và đưa ra ý kiến chung của nhóm về vấn đề đó. Nhóm nhỏ (4-6 người) làm cho mọi người đều có nhiệm vụ và giúp đỡ nhau hoàn thành, nhóm có thể có nhóm trưởng điều hành hoạt động của nhóm theo yêu cầu của giáo viên.

Các bước tiến hành.

Bước 1: Làm việc chung cả lớp gồm: nêu vấn đề, xác định nhiệm vụ nhận thức, tổ chức các nhóm, giao nhiệm vụ, hướng dẫn cách làm việc trong nhóm.

Bước 2: Làm việc theo nhóm gồm: phân công trong nhóm cá nhân làm việc độc lập rồi trao đổi, thảo luận trong nhóm, cử đại diện trình bày kết quả làm việc của nhóm.

Bước 3: Tổng kết trước lớp gồm: Các nhóm báo cáo kết quả, thảo luận chung; giảng viên tổng kết, đặt vấn đề cho bài tiếp theo hoặc vấn đề tiếp theo của bài giảng.

Điểm mạnh của phương pháp này là: sinh viên bộc lộ khả năng, hiểu biết, quan điểm về nội dung bài học, rèn luyện và phát triển năng lực tư duy, trình bày ý tưởng học hỏi, giúp đỡ, hợp tác lẫn nhau, kích thích thi đua, tạo không khí sôi nổi sáng tạo, giảng viên có thông tin phản hồi.

Điểm hạn chế của phương pháp này: Dễ bị chệch hướng của chủ đề ban đầu, mất nhiều thời gian, hiệu quả học tập phụ thuộc sự nhiệt tình của các thành viên trong nhóm, từng nhóm trong lớp; thảo luận nhóm dễ gây hưng phấn nhưng cũng nhanh mệt mỏi, không phù hợp với thảo luận kéo dài.

Phương pháp đóng vai

Là phương pháp tổ chức cho học sinh thực hành một số cách ứng xử nào đó trong tình huống nhất định. Các bước thực hiện phương pháp đóng vai:

Bước 1: GV chia nhóm, giao tình huống đóng vai cho từng nhóm, quy định thời gian chuẩn bị và thời gian diễn.

Bước 2: Các nhóm chuẩn bị, thảo luận về tình huống.

Bước 3: Các nhóm lên thể hiện tình huống.

Bước 4: GV phỏng vấn các vai diễn trong tình huống cách ứng xử cảm xúc, thái độ.

Bước 5: Lớp thảo luận, nhận xét về cách ứng xử của các vai diễn.

Bước 6: Giảng viên kết luận về cách ứng xử cần thiết trong tình huống.

Điểm mạnh của phương pháp này: sinh viên được rèn luyện thực hành kỹ năng ứng xử và bày

tổ thái độ; lớp học sôi nổi, sáng tạo, kích lệ sự thay đổi hành vi ứng xử theo chuẩn mực đạo đức xã hội.

Phương pháp động não

Là phương pháp giúp học sinh trong thời gian ngắn nảy sinh được nhiều ý tưởng nhiều giả định về một vấn đề cần tìm hiểu trước lớp, kích lệ học sinh phát biểu, đóng góp ý kiến, mọi ý tưởng nêu ra được hoan nghênh, được tập hợp đầy đủ như tài sản chung, mục tiêu không chỉ là số lượng ý tưởng mà còn là chất lượng của ý tưởng. Các ý tưởng được đưa ra cho sinh phần viên phân tích, xác định giá trị của chúng, biểu quyết lựa chọn ý tưởng hay nhất.

6. Kết luận

Đổi mới phương pháp dạy học nói chung và đổi mới phương pháp dạy học chính trị học nói riêng là nhiệm vụ cụ thể, tất yếu đối với toàn ngành giáo dục và đối với từng giảng viên. Đổi mới phương pháp dạy học là thay đổi các phương pháp dạy học truyền thống, mà các phương pháp dạy học đó hiện nay đang bộc lộ những hạn chế không phát huy được tính chủ động sáng tạo của người học trong học tập bằng các phương pháp dạy học khác - các phương pháp dạy học tích cực. phương pháp dạy học tích cực không phải là một phương pháp dạy học cụ thể, mà là nguyên tắc dạy học. Nguyên tắc này chỉ đạo phương pháp dạy học mới, dạy học lấy hoạt động của người học làm trung tâm, chú ý phát triển tự học tự rèn, dạy học cá thể hóa đi liền dạy học hợp tác, dạy học chú trọng đấ giá và tự đánh giá. Các phương pháp dạy học đáp ứng những nguyên tắc dạy học trên là phương pháp mới - phương pháp dạy học tích cực.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Nguyễn Trọng Di (1996), *Phương pháp giáo dục tích cực: Bàn về luận điểm xuất phát*. Tạp chí NCGD, số 7.
- [2] Văn kiện hội nghị lần 2 - Ban chấp hành TW khóa VIII - Đảng cộng sản Việt Nam. Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội 1997.
- [3] Văn kiện hội nghị lần 4 - Ban chấp hành TW khóa VII - Đảng Cộng sản Việt Nam. Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội 1993.

ABSTRACT

Using active teaching in politics studies at colleges nowadays

Innovation in teaching and learning methods is not a complete replacement to traditional teaching and learning methods but must be based on the methodology of teaching, finding more active teaching methods that apply to the course of teaching, promoting the proactive and creative ability of the student, avoiding excessive passive dependence on the current instructor. The political subjects are abstract, dry, so there should be appropriate teaching methods to help students love their subjects. The article will mention a number of teaching methods suitable for helping to arouse CUECJ, proactive students when studying politics.

Keywords: Method, active teaching methods, teachers, students.